

Verslag Werkgroep Procesarchitectuur

Naam	Werkgroep Procesarchitectuur
Datum en tijd	19 januari 2017, 10:00-13:00 uur
Locatie	Vergadercentrum Vredenburg, Vredenburg 19, Utrecht

Aanwezig: Ellen van der Steen (Gemeente Apeldoorn), Hjalmar Hamoen (Gemeente Emmen), Mark Kievit (Gemeente Haarlem), Xandra Kool (Gemeente Utrechtse Heuvelrug), Harco van Hees (Gemeente Tilburg), Jorg Nieuwenhuizen (Gemeente Utrecht), Nico Olsthoorn (Gemeente Westland), Jeffrey Gortmaker (KING), Edwin Oord (KING), Joris Dirks (KING – notulist)

Afwezig met kennisgeving: Kees Speelman (Gemeente Almere), Janny Bodd (Gemeente Arnhem), Mayke Planje (Gemeente Breda), Aart Beekman (Gemeente Eindhoven), Brigitte van Voorst (Gemeente Epe), Steven Hornstra (Gemeente Heerlen)

Nieuwe aanpak

De werkgroep GEMMA Procesarchitectuur 3.0 heeft kennis verzameld in drie werkgroepen die elke twee maanden bij elkaar kwamen. Doel is om ten opzichte van de Procesarchitectuur 2.0, meer te richten op procesarchitectuur als verbindende factor voor samenwerking en ontwikkeling. Er is vorig jaar afgesproken om op een andere manier te gaan werken zodat de nieuwe procesarchitectuur sneller vastgesteld kan worden. Daarvoor is Erwin Oord als specialist aan boord gehaald om de architectuur te beschrijven voor processen. Hij heeft op basis van de opgeleverde documenten van de werkgroep nu een eerste aanzet gedaan tot de procesarchitectuur in de GEMMA online. Zoals afgesproken legt hij zijn bevindingen neer bij de werkgroep. Voor het reviewen zijn er nu bijeenkomsten voor de werkgroep van een dagdeel.

Werken via de wiki GEMMA online

De procesarchitectuur komt nu in de semantische wiki van GEMMA. De gestructureerde manier waarop de gegevens ontsloten worden en naar elkaar kunnen verwijzen scheelt enorm in het beheer en maakt het mogelijk om op verschillende manieren de informatie te benaderen. GEMMA online kent een publicatiewiki en een redactiewiki. In de besloten redactiewiki wordt nu de nieuwe procesarchitectuur ontwikkeld zonder dat deze zichtbaar is voor het publiek. In zowel de redactiewiki als de uiteindelijke publicatiewiki is het mogelijk om pagina's, of bundels van pagina's, te exporteren naar andere formaten zoals PDF en MS-Word.

Het verzoek aan de werkgroepleden is om actief te reviewen op basis van de wiki. In dit overleg is afgesproken dat Erwin de werkgroep toegang geeft tot de redactiewiki. Ook is afgesproken dat Erwin zal aangeven als en waar inhoudelijke afwijkingen ontstaan ten opzichte van het aangeleverde materiaal. Omdat Erwin in de aangeleverde documenten nogal wat duplicaties is tegengekomen, kan het zijn dat er teksten zijn overgenomen waar een nieuwere versie van bestaat. De vraag aan de werkgroepleden is dan ook om bij het reviewen daar op te letten. Ook kan het voorkomen dat de verschillen in schrijfstijl tussen auteurs van aangeleverde teksten zichtbaar zijn. Afgesproken wordt dat hier niet actief op gereviewd wordt; alleen als het in het oog springt melden de werkgroepleden dat.

De werkgroep heeft de voorkeur om niet direct in de wiki teksten aan te passen, maar opmerkingen te mailen. De werkgroep wil elkaars opmerkingen graag naar elkaar mailen, om dubbeling van opmerkingen te voorkomen. Erwin vraagt daarbij om zo concreet mogelijke tekstvoorstellen te doen en zal een reviewformulier opstellen. Jeffrey roept op om (kleine) opmerkingen die eerder zijn gegeven maar niet herkend worden in de huidige versie, opnieuw in te dienen. Als teksten structureel verschillen van een afgesproken versie, is het handig om de juiste tekst opnieuw aan te leveren zodat Erwin zich daarop kan baseren. De wens is om herhaling van discussies te voorkomen.

De werkgroep wordt ook gevraagd te helpen bij het invullen van de archetypen. Concreet is de vraag om criteria aan te leveren, bijvoorbeeld grootte van een gemeente of de wens een "regieorganisatie" te zijn. Op basis van die criteria kunnen we dan archetypen definiëren op de desbetreffende pagina in de GEMMA online; vervolgens kunnen we op andere plaatsen in de procesarchitectuur daaraan refereren, zonder dat we hele stukken van de architectuur per archetype apart invullen.

Het streven van Jeffrey is om in maart een paar van de onderwerpen af te hebben, die nu nog niet ingevuld zijn. Omdat de gemeenten bij dit onderwerp zo actief betrokken zijn via de werkgroep, zal er geen cocreatie-proces worden doorlopen voor deze architectuur.

Door de wiki heen

De voorpagina is in deze werk-in-uitvoeringsfase alleen nog te vinden via de directe URL; hij komt niet terug in de menu's en wordt niet gelinkt vanaf andere pagina's. Op de voorpagina staat bovenaan de status, om andere redacteurs duidelijk te maken dat de procesarchitectuur nog in concept is. In de huidige versie is nog een aantal pagina's niet ingevuld. De links naar de pagina's die nog niet bestaan zijn te herkennen aan hun rode kleur (zoals typisch bij wiki's). Centraal staat een overzichtsplaat op de pagina met overzicht over de verschillende deelonderwerpen. Ook hier is met kleur aangegeven wat de volwassenheid van het deelonderwerp is (donkerder betekent: verder uitgekristalliseerd c.q. meer inputmateriaal beschikbaar). De meest rechter kolom geeft de meest concrete aanwijzingen om procesarchitectuur uit te voeren, terwijl naar links toe de redenen voor deze werkwijze staan (het 'waarom' van de architectuur). De rechterkolom is bedoeld voor de resultaten van het spoor "bewustwording" en valt buiten onze scope; desalniettemin hebben we hem in de navigatie alvast opgenomen.

Het verschil tussen de tweede en de derde kolom laat zich uitleggen middels een voorbeeld: onder Uitwerking staat een overzicht van bouwstenen en wanneer je ze gebruikt, onder Metamodel staat bij bouwstenen het abstracter uitgelegd (wat is een bouwsteen).

Architectuurplaten zijn waar mogelijk vertaald naar ArchiMate, en opgemaakt in de GEMMA huisstijl.

Inhoudelijk

- Een vraag was hoe klant-tot-klantproces zich verhoudt tot klantreis. Het uitgangspunt is dat de klant geholpen wordt in zijn klantreis. Met de methodiek 'klant-tot-klantproces' moet het deze klantreis als proces centraal staan waarbij het proces uiteindelijk meerwaarde levert voor de klant.
- Continue verbetering is één methodiek om te leren; vanuit de groep komt de wens om een algemenere term te gebruiken voor leren. Er is geen concreet voorstel. Erwin merkt de relatie met innovatie op.
- Metamodel is voor de architect. Voor wie aan de slag wil moet rechts naar links lezen; Praktisch is voor wie aan de slag wil, naar links voor abstractieniveau 'waarom'.

- De groep wil duidelijkheid over het werken met ArchiMate en hoe dit zich verhoudt tot BPMN. Beiden modelleertechnieken zijn nodig, maar op andere momenten. : 'vertaalmiddel' afspreken. Beiden zijn nodig voor beide doelgroepen; processtappen naar functionaliteit. ArchiMate is daarbij de taal van de procesarchitectuur zelf; daarom is er geen onderdeel "relatie met ArchiMate"
- Een koppeling met Zaakgericht Werken lijkt relevant, maar is (nog) niet uitgewerkt.
- De 8 principes zijn de prioriteiten van degenen die bezig er mee zijn geweest, en zijn misschien niet te veralgemeniseren.
- 'Werkproces' is hernoemd naar 'deelproces'
- De 'uien-plaat' heeft Erwin vertaald naar ArchiMate. Ellen merkt op dat de schillen communiceerden dat er geen hiërarchie in zit, wat nu wel zo lijkt. 'Innovatie' is daarbij apart beschreven.
- Bij sommige (voorbeelden van) processen heeft Erwin een verscherping gemaakt door specialisaties te maken. Dit maakt het mogelijk om overeenkomsten tussen twee specialisaties van het zelfde proces te onderstrepen.
- Discussie over de vraag of de definitie van 'bouwsteen' in de nieuwe versie van de procesarchitectuur anders is opgevat dan in de stukken van de werkgroep. Tijdens de review zal aandacht worden geschonken aan de vraag of dit nu duidelijk is, en samenvalt met hoe bouwstenen in heel GEMMA worden gezien (de werkgroepleden blijken niet bekend met het GEMMA metamodel) en bedrijfsservices versus deelservices. Voorstel is om 'bouwsteen' te hernoemen naar 'procesbouwsteen', zodat verwarring wordt voorkomen. In een van de aangeleverde stukken wordt onderscheid gemaakt tussen bouwsteen en bouwblok. De groep suggereert ook het opnemen van een paar voorbeelden, zodat het metamodel duidelijker wordt. Erwin vertelt dat een voorbeeld is opgenomen (de uniforme voorbereidingsprocedure). Duidelijk moet in elk geval zijn dat een procesbouwsteen meer is dan een "voorziening" c.q. een applicatie(service); ook een handmatig uitgevoerd deelproces kan een procesbouwsteen zijn.
- De principes zijn voldoende beschreven en compleet.
- De groep neemt aan dat 'externe ontwikkelingen' niet apart hoeft, maar wel gedekt kan worden in de principes.
- Ook als je (delen van) een proces hebt uitbesteed, bij voorbeeld in een gemeenschappelijke regeling, ben je er nog voor verantwoordelijk en dien je over de architectuur na te denken. Dit is nu niet geëxpliciteerd in de architectuur.
- Procesmanagement is bij 2.0 uiteindelijk nooit ingevuld. Dit onderwerp wordt nu direct in 3.0 opgenomen.
- Omgevingswet is een actueel onderwerp voor gemeenten, maar de eerste indruk is dat er weinig verandert aan het proces – alleen aan termen. Bijvoorbeeld bestemmingsplan verandert in omgevingsplan.
- De bedrijfsprocessen worden opnieuw benoemd: aangevuld vanuit 2.0, of nieuw. Hieronder komen ook de ondersteunende processen(opgesplitst naar beheer applicatie, gebouw, processen). Andere bedrijfsprocessen waar aandacht voor was:
 - Opstellen programma
 - Opstellen bedrijfsstructuurvisie

Volgende bijeenkomsten

De volgende bijeenkomsten zijn gepland in Utrecht tussen 10:00 en 13:00 op:

- 16 februari
- 23 maart (*onder voorbehoud*)